

Izdavač je dr. Markulin opremio oba ova djela upravo sjajno. Izašao je u susret i onima, koji se boje, da se daci ne rastresu čitanjem prvog dijela, mjesto drugog, pa je posebno dao vezati svaki dio, Tko želi i poučni i molitveni dio zajedno dobiva ga vezanog u platno (Din 30.—) ili u kožu (Din 60.—). Papir fini kao u brevarju.

Ne ću pretjerati ako kažem, da ovakove knjige za našu školsku omladinu, nisino još imali. I unutrašnjost i vanjska oprema moraju zadovoljiti svakoga. Hrvatska katolička omladina može biti ponosna, da ima ovako marno i savjesno izradenu i ukusno opremljenu knjigu kao svoj vjerski vodič i molitvenik. Ali još zadovoljniji i zahvalniji će biti kako autoru, tako izdavaču gg. vjeroučitelji. Njihov rad dobiva u ovom izdanju »Katoličkog daka« i »Katoličke učenice« najsigurnijeg pomagača i zaštitnika.

Dr. A. Živković.

Dr. S. Tomić: Vidovićev pokret — jedno merkantilno poduzeće. Enciklopedijska biblioteka br. 3.—4. 8°, str. 70. Sarajevo 1926. Cij. Din 10.

Dr. S. Tomić, profesor na realci u Sarajevu pozna i g. Vidovića i njegov pokret iz neposredne blizine. U ovoj brošuri dokazuje, da je g. Vidović čovjek vulgarnog shvatanja. Površan, slabo naobražen (str. 6.—12.); da oponaša loše učitelje (str. 13.—20.) naročito Ruse Petrova i Dostojevskog; da je ambiciozan (str. 20.) i nestalan u mišljenju (str. 22.). Da se »nadmeće davno zabačenim mislima« (str. 23.), sebe »trpa među Sokrata, Krista i Bruna i sve pravednike, koji su spasavali svijet« (str. 25.), dok kritičare stavlja među farizeje i zlurade herostrate (str. 29.).

Nadalje pokazuje g. Dr. Tomić, da je Vidovićev pokret bez ideologije. Mjesto pozitivnih ideja iznosi zastarjeli misticizam i zabačene fraze (str. 32.—34.), apelira na negativne instinkte ljudi, stvara i izmišlja neprijatelje, kako bi ovim strašilom stvorio i održao front na svojoj strani (str. 35.). Dokazuje to citatima iz »Novog čovjeka«.

Predbacuje nadalje Vidoviću, da mjesto »etičke svijesti gaji više ljubav za značke i zborove« (str. 36.), da je »reakcionaran« čitavim svojim duhom (str. 39.), da mu je »moral — služavka za sve« (str. 40.) i konačno, da je moral, što ga on svojim metodama širi — »sektarski moral« (str. 45.) šta više »fakirski moral« (str. 46.). Dokaze vadi Dr. Tomić iz članaka »Uzgajatelja« i »Novog čovjeka«.

Posebno se onda obazire na pisanje ovih dvaju listova, pa iznosi detaljno jednu nelijepu terminologiju, povadenu iz njih, a koja ni najmanje ne pristaje pokretačima etičkog preporoda (str. 51.—54.). O bivšoj »školi za odrasle« kao i »Dopisnoj školi« ima Dr. Tomić mišljenje, da je posvema nedorasla svrsi, radi koje najviše okuplja oko sebe omladinu. Niti tu ima kakove pedagoško-psihološke metode, niti valjano pisanih udžbenika, niti svega potrebnog gradiva (str. 59.).

Vrlo je zanimivo poglavlje, koje razotkriva materijalističku podlogu pokreta (str. 60.). Sve se unovčuje: i »polemika« i »sudbeni proces« (str. 61.) i polazak »škole« i »porez na moral« i »borba za idealizam« (str. 66.). G. dr. Tomić računa, da Vidović **zaradi** godišnje oko 2,000.000 dinara! A ako se uzmu troškovi po najvišoj stavci, nikako ne može čisti dobitak biti manji od **milijun** dinara!

Sve je to vrlo zanimivo... Nema sumnje, da će se ova knjižica čitati s interesom, koji je Vidović pobudio po našim krajevima. I pravo je, da se čita, jer će i ova strana Vidovićevega pokreta, koju osvjetljuje Dr. Tomić pridonijeti mnogo tome, da se pravo upozna: kud to vodi g. Vidović naš svijet?...

Knjižica je aktualna, pregledno i lagano pisana. Preporučujemo našim čitateljima, da je šire među svijetom, koji se zanosi za Vidovićem. Nije ni naziranje g. Dra Tomića o etici i moralu bez prigovora s našeg katoličkog stanovišta, barem to izbija iz nekih stavaka (str. 34.), no nema sumnje, da će ova njegova radnja mnogo koristiti za ispravnu orijentaciju u pitanju »Vidovićevega pokreta«.

Dr. A. Živković.

Dr. Rado Kušej: Pasivna asistencija pri mešanih zakonih po prejšem i po novem katoliškem crkvenem pravu. Str. 1—37. Ljubljana 1926. (Posebni otisk iz Zbornika znanstvenih rasprav V.).

Auktor izlaže ponajprije ranije pravo (opće i partikularno), a potom današnje. Čitava rasprava smjera onamo: da novim Zakonikom nije ukinut posebni propis ili indult, što ga je sv. Stolica ranije nekim krajevima dala gledom na prisustvovanje župnika pri nedispenziranim mješovitim brakovima. Valja — po sudu auktora — lučiti jezgru indulta od načina njegove uporabe. Jezgra je toga indulta, da župnik smije nedispenziranim brakovima prisustvovati: način pako njegove uporabe, t. j. pasivno ili aktivno prisustvovanje, može da varira, već prema promjeni propisa o bitnoj formi braka, a da ipak sama jezgra indulta po sebi ostane netaknuta. Tako je novim Zakonikom promijenjen način uporabe indulta, jer je namjesto čisto pasivne asistencije uvedeno traženje privole, dok je jezgra indulta, t. j. dopuštenost prisustvovanja, ostala netaknuta, pak zato smije danas župnik u dotičnom kraju kod nedispenziranog braka prisustvovati tako, da zatraži privolu stranaka. Ovakovo prisustvovanje zove auktor »pasivna asistencija«, budući da župnik ništa ne čini, što nije bitno, te napose ne vrši nikakav religiozni obred.

Ne možemo da se saglasimo sa auktorovim mišljenjem, a to iz razloga, što ih ovdje navodimo.

a) Svi dokumenti sv. Stolice, u kojima se za neke krajeve župnicima daje dopuštenje, da nedispenziranim mješovitim brakovima prisustvuju, ograničuju izričkom to dopuštenje na čisto pasivno prisustvovanje (*assistentia pure passiva, praesentia materialis tantum*). Kako je novim Zakonikom i za takove brakove ukinuto čisto pasivno prisustvovanje i propisano ad valorem traženje privole, dakle aktivno prisustvovanje, otpalo je tim i samo ranije dopuštenje, jer je bilo uvjetovano čisto pasivnom formom prisustvovanja.

b) Rješenjem Congr. S. Oficij od 21. svibnja 1912. (coll. Congr. S. Oficij od 2. kolovoza 1916.) dokinuto je u dotičnim krajevima kod nedispenziranih brakova traženje privole i uvedeno čisto pasivno prisustvovanje. Sv. Stolica voljela je dakle da ukine propis o traženju privole, nego li da dopusti traženje privole ili aktivnu asistenciju. Toliko se